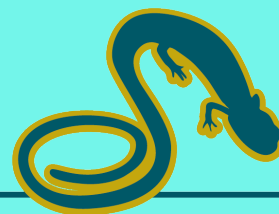

primaria | secundaria
infantil | profesorado

guía de recursos educativos sobre lixo mariño

para unha
TRANSICIÓN ECOLÓGICA

créditos

Selección, recopilación y maquetación:

Centro de Documentación Ambiental Domingo Quiroga

Edita:

CEIDA, Deputación da Coruña

Fotografía de portada:

RetoqueRetro

Ano:

2020

índice

Infantil.....	4
Textos literarios	5
Vídeos	5

Primaria.....	6
Libros informativos	7
Textos literarios	7
Vídeos	8

Secundaria	10
Libros informativos	11
Textos literarios	11
Infografías	12
Vídeos	12
Apps	14

Profesorado	15
Libros/informes	16
Recursos didácticos	17

presentación

Estamos ante un momento de crise ambiental sen precedentes, na que a emerxencia climática cada vez máis visible en eventos metereolóxicos extremos, o acelerado ritmo de perda da biodiversidade a nivel mundial e a contaminación mariña son, se cadra, tres fenómenos con especial relevancia social e nos que cómpre abordar estratexias de intervención con especial urxencia.

A transición cara a modelos máis sustentables require dunha cidadanía informada e coñecedora da situación real dos problemas ambientais, dos retos que supoñen e a urxencia na toma de decisións e de medidas para mitigar ou adaptarnos aos cambios que se producirán nun futuro. Neste contexto, nace o programa 'Para unha Transición Ecolóxica', desenvolvido polo CEIDA co apoio da Deputación da Coruña, no que se enmarca esta guía de recursos educativos sobre lixo mariño dentro das accións que neste proxecto están dirixidas aos centros de ensino.

A búsqueda, selección e recompilación dos documentos que nela se recollen, foi realizada polo Centro de Documentación Ambiental Domingo Quiroga, dependente do CEIDA, centro público de recursos de información e documentación sobre a Educación Ambiental e o Medio Ambiente. O seu funcionamento é similar a o dunha biblioteca especializada, e alberga nas súas instalacións un amplo e variado fondo documental con máis de 28.000 recursos bibliográficos.

O centro forma parte dunha rede estatal, a Rede de Centros de Información e Documentación Ambiental (RECIDA), que reúne a máis de 100 bibliotecas e centros de documentación especializados en medio ambiente e disciplinas afíns, representantes das distintas Comunidades Autónomas do estado español.

Con esta guía de recursos o Centro de Documentación pretende poñer a disposición tanto dos profesionais da educación, formal e non formal, como das familias, unha selección de documentos cos que traballar a problemática do lixo mariño en todos os niveis educativos. Inclúe recursos dispoñibles en formato físico que se atopan en préstamo no centro, e materiais electrónicos que se poden descargar directamente dende a Rede.

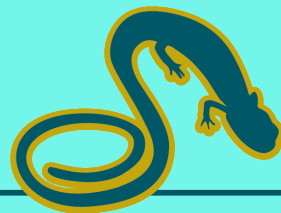
Máis información sobre o servizo de documentación ambiental do CEIDA:
<http://www.ceida.org/gl/biblioteca-e-documentacion/o-centro-de-documentacion-documentacion@ceida.org> - 981 630 618

guía de recursos educativos sobre lixo mariño

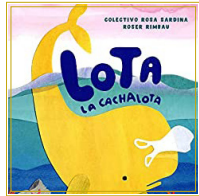
infantil
3-5 anos

para unha
TRANSICIÓN ECOLÓXICA

textos literarios

Colectivo Rosa Sardina
(2019)

Lola la cachalota

Editorial Takatuka

Idioma: español

No mar cada vez hai máis residuos. Lola, a cachalota, quere saber de onde procede todo ese lixo. Co seu amigo Malacu, o cangrexo, deciden emprender unha investigación que lles conduce, primeiro a un barco de turistas, e despois, a un porto, onde poderán observar que a vida dos humanos está rodeada de plásticos.

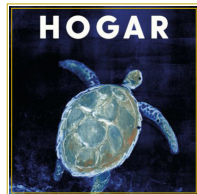
Davies, B. e Poh, J. (2019)
La tortuguita y el mar

Editorial Bruño

Idioma: español

A Tortuguita encántalle o lugar onde vive: é un precioso mar cheo de vivas cores e maravillosas sorpresas. Pero un día vólvese escuro, feo e triste, e a pobre tartaruga corre

grave perigo. Explora o mar coa pequena tartaruga e coñece a terrible loita das especies que viven nel cando o plástico e a contaminación invaden os seus fogares.

Furze, V. (2019)

Hogar

Editorial Vegueta

Idioma: español

Unha tartaruga invítanos a coñecer o seu fogar nas profundidades do mar e o impacto que está a ter o plástico nos nosos océanos. A única maneira de acabar coa contaminación por plásticos é que todos nos impliquemos.

Roberts, S. e Peck, H. (2020)
¿Alguien se ha tragado a Lola!

Editorial Bruño

Idioma: español

Lola é unha bolsa de plástico que flota desorientada no mar. Varios animais intentan tragala ata que unha tartaruga o consegue. Lola quédase atascada na gorxa da pobre tartaruga, que nada asustada ata alcanzar a praia.

Berloso, L. (2020)
El mar que más quiero
La Galera

Idioma: español

Cando Biel se mergulla no mar, descubre que algo non vai ben: a auga está moi sucia e chea de plásticos e residuos. Non pode ser. Ten que salvar o mar custe o que custe.

O libro inclúe ao final información sobre os plásticos e consellos para deixar de consumilos.

Aguado de la Obra, G. e Navarro, J. (2018)

Aquatika

InteRed

Idioma: español, galego, catalán, euskera e inglés

Conto, material didáctico e complementario:
<https://bit.ly/2IGHaOq>

Vídeo:

<https://youtu.be/-2FJcqnfrXk>

Aquatika é un mundo submariño onde todos os animais se ocupan por igual da limpeza e coidado do fondo do mar. A pesar diso cada día hai máis sucidade. Como é posible? De onde ven tanto lixo? Que poden facer os animais acuáticos para poñer freo a esta situación?

vídeos

Cuentos Infantiles Cortos
(2019, 10 de xuño)

Operación recogida de plásticos del mar [vídeo]

Youtube

<https://youtu.be/qjuLVRdnSfo>

Idioma: español

A nosa amiga a tartaruga Chelo e o seu amigo Grimpó axudarán a varios peixes a liberarse dos plásticos que hai no mar. Necesitarán axuda das baleas e outros animais para levar a cabo a operación.

Fundación Reina Sofía (2019,
6 de xuño)

Lemon [vídeo]

Youtube

<https://youtu.be/0e2zK0v2XPA>

Idioma: español

Cortometraxe que intenta concienciar sobre o problema dos plásticos na natureza. Aínda que está incluído na sección de infantil, este recurso podería empregarse en calquera nivel educativo.

Tía TV (2017, 5 de xuño)
Menos fundas, más vida

[vídeo]

Youtube

<https://youtu.be/RrUGjnssHOs>

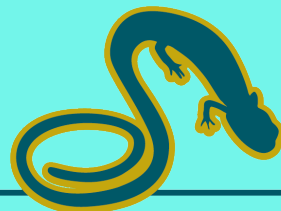
Idioma: español

Un mundo cheo de lixo e plásticos no océano non é divertido. Este vídeo anima a coidar do planeta empregando bolsas reutilizables.

guía de recursos educativos sobre lixo mariño

primaria
6-11 anos

para unha
TRANSICIÓN ECOLÓXICA

libros informativos

Serrano, L. (2020)
Salvemos los océanos

Anaya
Idioma: español
A partir de 6 anos.

Sabías que os océanos ocupan as tres cuartas partes da superficie do noso planeta, e que son fundamentais para que a Terra sexa habitable? Ademais, son a casa de moitísimas especies. Pero os estamos a degradar... que podemos facer para mellorar a situación? Este libro forma parte dunha colección adicada aos obxectivos da Axenda 2030 das Nacións Unidas.

Hawkins, E. e Letherland, L. (2019)

Atlas de aventuras: océanos

Editorial Flaboyant
Idioma: español
A partir de 9 anos

Os océanos son esenciais para a vida na Terra. Dende fai séculos, a humanidade conta con eles para obter comida, transportarse e mesmo, sacar combustible deles, como o petróleo. Este libro ilustrado inclúe información sobre a importancia dos océanos, a pegada ecolóxica que deixamos os humanos no mar e os efectos sobre a poboación mariña.

**Echegaray Skontorp, M.,
Torres Tarazona, L. e Reyes
Robles, J. (2010)**

El mar se ahoga ¡sálvalo!: una mirada al

grave problema de la basura marina

ACOREMA

<http://www.acorema.org.pe/documentos/elmarseahoga.pdf>

Idioma: español
A partir de 9 anos

ACOREMA é unha asociación civil peruana sen fins de lucro adicada á investigación e conservación da biodiversidade mariña, con énfasis no estudo de especies ameazadas e no impulso da educación mariña. Este libro ilustrado pretende informar sobre a problemática do lixo mariño a nivel mundial, das súas consecuencias, e como podemos axudalo.

Dorey, M. e Wesson, T. (2020)
Superhéroes contra el plástico

Planeta
Idioma: español
A partir de 9 anos

Guía ilustrada que propón 50 misións para loitar contra o plástico e así poder cambiar o mundo. Unha forma fácil para acabar co plástico na casa, na escola e na contorna máis próxima. O seu autor fundou o movemento global #2minutebeachclean para manter as praias limpas.

**Hurtado, R., Ibáñez, J. e
Mosquera, C. (2019)**
***Paremos la invasión:
que el plástico no nos domine***

Andana Editorial

Idioma: español
A partir de 9 anos

Estamos a sufrir unha invasión silenciosa. Ata 12 millóns de toneladas de plásticos van a parar aos nosos océanos cada ano e afogan ecosistemas, provocan danos na fauna e entran na cadea alimentaria.

Daynes, K. (2020)
Yo me pregunto... el plástico

Editorial Usborne
Idioma: español
A partir de 6 anos

Para contribuír a xerar consciencia sobre o coidado do noso planeta, esta novidade brinda aos nenos e nenas a ocasión de entender como pasamos de transformar as nosas vidas coa axuda do plástico a converter este elemento nunha das maiores ameazas contaminantes do noso planeta e os nosos mares.

textos literarios

Santa Cruz, S. (2019)
Si los peces hablaran...

Létrame SL
Idioma: español
A partir de 6 anos

As criaturas mariñas únense para resolver o grave problema da contaminación. Cos tridentes do Rey Neptuno limpan o mar, pero o lixo... non deixa de caer! Polo ben de todos, teñen que lograr concienciar aos humanos de que é necesario mudar os seus malos hábitos e adquiren un compromiso co mar. Contén códigos QR e realidade aumentada con animación para transmitir unha mensaxe que vai máis alá da idade. Un conto para nenos e adultos.

Material complementario:
<https://vimeo.com/347777449>

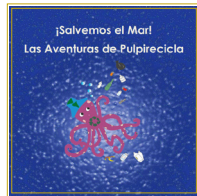

Garrido, Y., González, N. e Reyes, J. (2014)
Aventuras y desventuras de Supermar en Lanzarote

Cabildo de Lanzarote
<https://bit.ly/3ePq6Sq>

Idioma: español
 A partir de 6 anos

Cómic desenvolvido dentro da campaña 'Plástico Cero en la Reserva de Biosfera de Lanzarote', que trata o problema dos plásticos e outros residuos domésticos e a súa incidencia nos nosos mares.

Planet, A. (2012)
¡Salvemos el mar! las aventuras de Pulpirecicla

Ocean of trash
<https://bit.ly/2UmVgqF>
 Idioma: español
 A partir de 6 anos

Historia que pretende educar e entreter, recollendo temáticas como o poder da reciclaxe, o amor hacia os océanos, ou os valores e principios esenciais sobre a influencia dos mares nas nosas vidas.

Eparkhina, D. e Lehtonen, K. (2017)
El océano es mi casa

EuroGOOs
 Idioma: español e inglés
 Versión en español:
<https://bit.ly/38yyvwm>
 Versión en inglés:
<https://bit.ly/3lmBkQG>

A partir de 6 anos

O océano é moito máis grande que a terra pero só vemos a súa superficie. Jake é unha tartaruga oceanógrafa. Recolle información sobre o mundo submariño oculto. Neste libro Jake explica como os océanos nos axudan, e como todos podemos axudar á súa protección.

Núñez, P. (2009)
Los amigos de la gaviota Lara

Científicos de la Basura
<https://bit.ly/3eNSF2t>
 Idioma: español
 A partir de 9 anos

Sabías que a familia da gaivota Lara percorre toda a costa de América? Acompaña con esta historia a esta ave na súa travesía, na que atopará moito lixo. Unha historia animada dirixida a últimos cursos de primaria, acompañada de información científica complementaria.

Núñez, P. (2009)
El viaje de Jurella y los microplásticos

Científicos de la Basura
<https://bit.ly/3f6nEXE>
 Idioma: español
 A partir de 9 anos

Queres coñecer a viaxe dunha xove peixiña e os seus amigos pola costa de Chile, e os obstáculos que dificultan a súa viaxe cara ao océano aberto? Unha historia animada dirixida a últimos cursos de primaria, acompañada de información científica complementaria.

vídeos

MARLISCO (2014, 3 de abril)
Sources and impacts of marine litter [vídeo]

Youtube
<https://youtu.be/017bBeXhYz4>
 Vídeo musical
 A partir de 6 anos

Vídeo didáctico que mostra de onde provén o lixo mariño e cales son as súas consecuencias nas especies e ecosistemas mariños.

Asociación Ambiente Europeo (2018, 11 de abril)
La balada de la bolsa de plástico [vídeo]

Youtube
<https://youtu.be/Nwkg0050kNI>
 Vídeo musical, subtítulos en español.
 A partir de 6 anos

Unha bolsa de plástico aparece baixo un coche empuxada por un golpe de vento. Cantando a súa balada, inicia o seu periplo polas rúas, campos e carreteras. Este vídeo forma parte do proxecto 'Mar Sana' da Asociación Ambiente Europeo, que nace para tomar conciencia do impacto das nosas accións cotiás no medio natural. Outros vídeos deste proxecto poden visualizarse en:
<https://marsana.info/serie-impacto>

AZTI e outros (2017, 6 de novembro)
Nanoplásticos megapeligro [vídeo]:

Youtube
<https://youtu.be/KhPrHynr-7A>

Vídeo musical, subtítulos en español.
A partir de 9 anos

Segunda parte da serie 'Los ResponSEAbles,' do proxecto europeo que leva o mesmo nome, que aborda o problema dos microplásticos na nosa vida diaria, que poden producir danos á nosa saúde e ao medio ambiente mariño.

Biomundos (2018, 9 de novembro)

Islas de Basura [vídeo]

Youtube

<https://youtu.be/d0S9oTn3NXQ>

Idioma: español

A partir de 9 anos

Vídeo didáctico sobre a cantidade de lixo mariño que se atopa en forma de illas nos nosos mares, cun grande impacto en moitos animais que viven nesas augas, e na nosa saúde.

Orozco A. e Gimeno, X. (2017, 20 de novembro)

La natura de las paraules: els fons marí

[vídeo]

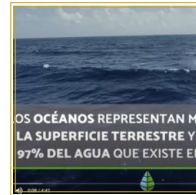
Samarucdigital

<https://vimeo.com/243613236>

Idioma: catalán

A partir de 6 anos

Cortometraxe de animación e escenas reais onde a nena Pau e os seus amigos mergúllanse baixo a auga para explicar que pasa nos fondos mariños ao lanzar lixo ao mar ou, polo contrario, cando somos respectuosos coa natureza e reciclamos.

Ecología Verde (2018, 23 de decembro)

La contaminación marina [vídeo]

Youtube

<https://youtu.be/b8cfWYPd5il>

Idioma: español

A partir de 9 anos

Os océanos representan máis do 70% da superficie terrestre e albergan o 87% da auga que existe no planeta. Este vídeo didáctico fala da contaminación mariña como un dos problemas ambientais actuais do noso planeta e das súas causas.

Ecología Verde (2019, 4 de abril)

Islas de basura [vídeo]

Youtube

https://youtu.be/_OQuLuixec4

Idioma: español

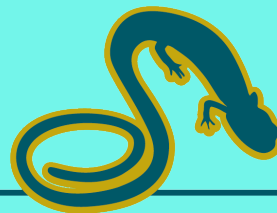
A partir de 9 anos

Que son as illas de plástico e como se forman? Cales son as súas principais consecuencias? Este vídeo didáctico explica que son estas enormes masas de plástico que están presentes nos nosos océanos.

guía de recursos educativos sobre lixo mariño

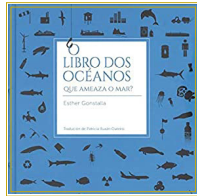
secundaria
12-16 anos

para unha
TRANSICIÓN ECOLÓXICA

libros informativos

Gonstalla, E. (2018)
O libro dos océanos: que ameaza o mar?

Catro Ventos
Idioma: galego
A partir de 12 anos

Verteduras de petróleo, sobrepesca, illas de refugallo plásticos... Hai tempo que os nosos mares deixaron de ser fonte de saúde, alimento e benestar. Nas últimas décadas, a contaminación e o espolio dos océanos aumentaron de forma notable. Mais cal é o auténtico estado do meirande ecosistema da Terra? Este libro informativo permite comprender mellor as relacións que existen entre a actividade humana e os cambios que sofre o mar, un retrato que, alén de convidar á reflexión, convértese nun recurso para a acción.

Blom, K. e Gabrielsen, G. W. (2018)

Un mar de plásticos
Editorial Takatuka
Idioma: español
A partir de 12 anos

Este libro como o océano, que alimenta ás aves mariñas, estase a converter nun vertedoiro. Cando os científicos examinan os fulmares boreales mortos que chegan arrastrados pola corrente das praias, atopan residuos plásticos nos seus estómagos. As aves supoñen o aviso de que hai demasiado plástico nas augas mariñas. Mais todos podemos facer algo por axudalas.

Pêgo, A., Minhões Martins, I. e Carvalho, B. P. (2020)

Plasticus maritimus, unha especie invasora

Kalandraka
Idioma: galego
A partir de 12 anos

No mundo faltan problemas en busca de solución. Así comeza este libro, escrito co fin de coñecer mellor o problema dos plásticos nos océanos e aprender a actuar da mellor forma posible para minimizalo.

Reserva Mundial de la Biosfera La Palma (2018)
Guía de buenas prácticas ambientales en el uso de los plásticos

Reserva Mundial de la Biosfera La Palma

Idioma: español
A partir de 14 anos
<https://bit.ly/3koD7n0>

Esta guía trata de despertar conciencia sobre a ameaza que supoñen os plásticos no medio ambiente e os beneficios que aporta a redución do seu uso e unha xestión máis sostible dos mesmos, promovendo prácticas máis respectuosas coa nosa contorna.

textos literarios

Aneiros, R. (2019)
Xelís, o guieiro das botellas de mar

Xerais
Idioma: galego
A partir de 12 anos

Cando Xelís descubriu unha botella de mar na regaña máis agochada da Punta de Bruaboi, decatouse de que algo extraordinario estaba a piques de acontecer. Unha gran mancha de plásticos, que navegaba errática polos océanos, deu en ameazar a illa de Otlíc e puxo en perigo os seus habitantes. Xelís inicia entón unha arriscada viaxe para evitar a desfeita ecolóxica do planeta.

Alonso, A. (2020)
Mares de plástico

Anaya
Idioma: español
A partir de 12 anos

Elena apúntase en vacacións a un campo de traballo para limpar de plásticos as praias nas illas Canarias. Unha historia de ficción para aprender sobre a acumulación de plásticos no mar e as medidas que se poden adoptar para frear esta problemática ambiental.

Fernández Paz, A. (2013)
As flores radioactivas

Xerais
Idioma: galego
A partir de 12 anos

Un estraño resplandor aparece no mar, nunha área coñecida como Fosa Atlántica. Nesa zona, durante ben de anos, varios

países europeos mergullaron os residuos radioactivos das súas centrais nucleares. Cando a OTAN enviou barcos ao lugar, descóbriuse algo sorprendente que as autoridades ocultan para non provocaren alarma entre a poboación. Alba é unha rapaza que se sente intrigada polo misterio e desexa coñecer a verdade. Tras introducirse como polisón no barco, viaxará á zona cunha expedición organizada por un grupo ecoloxista. Iníciase así unha aventura que acabará tendo unha repercusión mundial.

infografías

Agència Catalana de l'Aigua
(2007)

Les espècies més perilloses del Mediterrani

Generalitat de Catalunya
<https://bit.ly/38xTR9j>

Idioma: catalán

A partir de 12 anos

Durante o verán de 2005, o Goberno de Cataluña impulsou unha campaña para protexer as praias dos residuos que ameazan a supervivencia de moitas das especies que viven nel, e degradan así o ecosistema mariño. Con este póster, que leva o lema 'As especies máis perigosas do Mediterráneo', ponse de manifesto as consecuencias das nosas accións sobre o medio ambiente e a vida de moitos seres vivos cos que compartimos o planeta.

MEDCLIC

Océanos sanos, planeta sano

SOCIB
<https://bit.ly/32wGNNG>

Idioma: catalán

A partir de 12 anos

Infografía que mostra como son os océanos, cales son os perigos que os ameazan, e as accións que debemos de tomar para protexelo.

Mar Viva (2019)

¿Cuánto sabes de las bolsas plásticas desechables?

Mar Viva
<https://bit.ly/3niEawX>

Idioma: español

A partir de 12 anos.

Infografía realizada para sensibilizar sobre a importancia de cambiar os nosos hábitos e adoptar medidas para a redución de plásticos dun só uso, se queremos axudar a salvar os océanos.

Mar Viva (2015)

Día Mundial de los Océanos

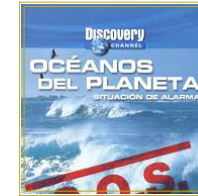
Mar Viva
<https://bit.ly/2lrbufQ>

Idioma: español

A partir de 12 anos.

O 80% da contaminación mariña provén da terra firme. A solución está nas nosas mans, eliminando o plástico desechable e comezando a empregar botellas de vidro e outros materiais máis amigables co medio ambiente.

vídeos

Piper, H. (dir.) (2004)
Océanos del planeta: situación de alarma

[vídeo]

Discovery Channel

Idioma: español e inglés

A partir de 12 anos.

Este documental é unha chamada de alerta sobre a situación desastrosa e de degradación que padecen os nosos océanos. Cando se verten substancias venenosas no mar, estas pasan a formar parte das correntes mariñas, esparciéndose por todo o mundo. Aínda estamos a tempo de rectificar os danos e darnos conta que podemos cambiar os nosos hábitos.

Plastic Oceans International
(2020, 17 de abril)

Out of plastic [vídeo]

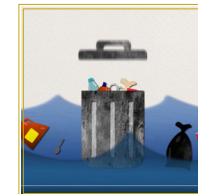
Plastic Oceans

https://youtu.be/MhJDLt1l3_4

Idioma: versión corta en español

A partir de 12 anos

Documental filmado por un equipo de científicos internacionais en máis de vinte lugares que revelan as causas e consecuencias da contaminación plástica no océano.

NOAA's National Ocean Service (2015, 5 de xuño)

Trash talk: what is marine debris? [vídeo]

Youtube

<https://youtu.be/FfSFKEM5Psc>

Idioma: Inglés
A partir de 12 anos.

Vídeo didáctico onde explican que entendemos por lixo mariño, que predomina nesta basura mariña e de onde provén.

Asociación Ambiente Europeo (2018, 18 de febreiro)
Basuras marinas: una marea global fuera de control [vídeo]

Youtube
<https://youtu.be/Eh9YcvcnOMA>
Idioma: español
A partir de 12 anos.

O problema global do lixo mariño está fóra de control. Dar a coñecer esta problemática e as súas causas é fundamental para crear conciencia social, cambiar hábitos e propoñer políticas baseadas no respecto dos ecosistemas e seres vivos que habitan os nosos océanos.

Pérazlo, V. (dir.) (2019, 19 de xuño)
Océanos: el misterio del plástico desaparecido [vídeo]

Arte France e Via Découvertes
https://youtu.be/5ITJilP_4Z8
Idioma: español
A partir de 12 anos.

Oito millóns de toneladas de residuos plásticos vértense no mar, chegando a formar novos ecosistemas. Algúns son case imperceptibles para os humanos. Este documental trata de investigar onde acaban estas partículas que resultan ser tóxicas.

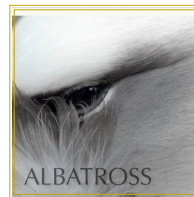
España. Ministerio para la Transición Ecológica (2019, 2 de abril)

Las basuras marinas

[vídeo]
Youtube
https://youtu.be/DZcXCK_JSzE

Idioma: español
A partir de 12 anos.

Vídeo didáctico que pretende dar a coñecer o impacto do lixo mariño e como podes contribuir a atallar este problema.

Jordan, C. (dir.) (2017)
Albatross [vídeo]

<https://bit.ly/36w0SVs>
Idioma: inglés, subtítulos en español.
A partir de 12 anos.

Un albatros adulto alimenta á súa cría con restos de plásticos que confunde con alimento no océano. Esta é a realidade que viven milleiros de aves no mundo, pero nunha illa no océano Pacífico Norte afecta a toda unha colonia de albatros, provocándolles ata a morte. Unha cruda realidade que o fotógrafo e documentalista estadounidense Chris Jordan mostra neste documental.

Greenpeace (2016, 26 de agosto)
La historia de una cuchara en su camino hacia el mar [vídeo]

Youtube
https://youtu.be/H_dxgYDtFqY

Idioma: español.
A partir de 12 anos.

Cada ano, 8 millóns de toneladas de plásticos chegan aos nosos mares e océanos. O 70% destes residuos xéranse en terra firme, non todos chegan ao mar tras “esquecerse” nas ribeiras de praias, ríos e pantanos. O camiño dunha culler de plástico ata chegar ao mar é moi longo. Un vídeo para facernos reflexionar sobre o uso dos plásticos de un só uso.

CETMAR... [et al.] (2019)
CleanAtlantic: la lucha contra la basura marina en el Espacio Atlántico

[vídeo]
Vimeo
<https://vimeo.com/385206067>

Idioma: inglés, subtítulos en español.
A partir de 12 anos.

A día de hoxe a contaminación dos nosos mares por lixo é un problema a escala global. Este vídeo, desenvolvido dentro dun proxecto financiado polo Programa INTERREG Espacio Atlántico (2014-2020), presenta o proxecto CleanAtlantic que está a traballar neste tema. Os primeiros minutos poden empregarse como recursos didáctico nas aulas, xa que ilustra perfectamente este problema.

El Mundo (2019, 5 de marzo)
Guerra al plástico [vídeo]

Youtube
<https://youtu.be/Z4gwuO3H40Y>
Idioma: español.
A partir de 12 anos.

O plástico está en todas partes: nos nosos océanos, na comida, na auga da billa e ata no aire que respiramos. Sabemos o dano ambiental que causa, pero non como afectará á nosa saúde.

app's

Project Aware (2019)
Project Aware [Aplicación
 móvil]
https://play.google.com/store/apps/details?id=com.project.rantmedia.projectaware&hl=en_US

Project Aware é un movemento global de defensores dos océanos, que permite aos mergulladores e entusiastas do océano ser axentes de un cambio positivo para os nosos mares. A aplicación concíbese como unha ferramenta para informar dos tipos e cantidades de lixo mariño atopados baixo a auga, así como a vida silvestre enredada ou morta. O obxectivo é crear un banco de datos global que axude a proporcionar unha perspectiva precisa dos residuos mariños que se atopan nos océanos e axudar a encontrar solución.

Máis información do movemento: <https://www.projectaware.org>

**Asociación Vertidos
 Cero para la Prevención,
 Minimización y Eliminación
 de los Vertidos** (2018)
MARNOPA [Aplicación
 móvil]

<https://play.google.com/store/apps/details?id=com.startcapps.marnoba&gl=ES>

Plataforma que ten como obxectivo recompilar, almacenar e mostrar, dun modo sinxelo, información sobre o lixo mariño de praias, flotantes e fondos. Está pensada como caderno de campo e conta cun visor web onde se poden ver os resultados das recollidas realizadas.

Visor de resultados: <https://visor.marnoba.vertidoscero.com>

**Plastic Soup Foundation,
 Asociación Ambiente
 Europeo** (2020)

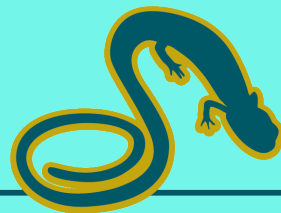
Beat the Microbeat
 [Aplicación móvil]
<https://play.google.com/store/apps/details?id=org.plasticsoupfoundation.microbeads>

Pequenas partículas de plástico son empregadas a miúdo en cosméticos, produtos de beleza ou coidado persoal como axentes de limpeza, emulsionantes ou simplemente como recheos para abaratar custos. Lavarse a cara e os dentes ou empregar cosméticos con produtos que conteñen microplásticos ten un impacto nos ecosistemas mariños. Esta aplicación permite saber de forma rápida se os nosos cosméticos e produtos de coidado persoal teñen este tipo de ingredientes.

guía de recursos educativos sobre lixo mariño

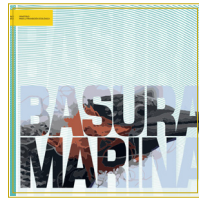
profesorado

para unha
TRANSICIÓN ECOLÓXICA

libros / informes

España. Ministerio para la Transición Ecológica (2019)
Basuras marinas
 Ministerio para la Transición Ecológica, Centro de Publicaciones
<https://bit.ly/2UzM6ri>
 Idioma: español

A acumulación de lixo no mar é un problema ambiental sen precedentes na historia do noso planeta, constatándose efectos negativos de diversa índole sobre as nosas especies, hábitats e ecosistemas mariños. Este cuadernillo fai una síntese desta problemática e a súa incidencia en España, así como os programas desenvolvidos para loitar contra este problema.

Grupo de Trabajo de Basuras Marinas de CONAMA (2017)
Decálogo ciudadano contra o lixo mariño
 Ministerio de Agricultura y Pesca, Alimentación y Medio Ambiente

Folleto: <https://bit.ly/32C47cP>
 Póster: <https://bit.ly/3ppMuXf>
 Idioma: galego (dispoñible tamén en español, catalán e euskera).

Documento consensado por organizacións ambientais, administración, entidades do terceiro sector, pescadores e empresas... que recolle consellos e boas prácticas centradas na preservación, co obxectivo de axudar a manter as praias, costas e océanos limpos.

Rojo-Nieto, E. e Montoto, T. (2017)
Ecologistas en Acción (2017)
Basuras marinas, plásticos y microplásticos: orígenes, impactos y consecuencias de una amenaza global
 Ecologistas en Acción
<https://bit.ly/32IVs8n>
 Idioma: español

Informe que fala da problemática dos plásticos como principal compoñente do lixo mariño, os efectos sobre os ecosistemas mariños, as orixes e as medidas a tomar.

Parque Nacional Marítimo-Terrestre das Illas Atlánticas de Galicia (2018)
Guía de buenas prácticas para evitar la llegada de basura al mar
 Colexio Oficial de Biólogos de Galicia
<https://bit.ly/2UvjSxv>
 Idioma: español

Este documento recolle as opinións recabadas durante a celebración dunha serie de mesas de traballo sectoriais, promovidas polo Colexio Oficial de Biólogos de Galicia e o Parque Nacional Marítimo-Terrestre das Illas Atlánticas de Galicia, dentro dun proxecto enmarcado no LIFE IP INTEMARES "Xestión integrada, innovadora e participativa da Rede natura 2000 no medio mariño español".

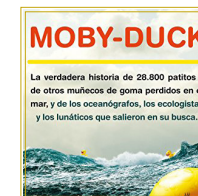
Luna Fernández, A. (2020)
La era del plástico: una nueva amenaza para la conservación de la naturaleza
 Editorial Guadalmazán
 Idioma: español

A contaminación por plástico converteuse nun problema ambiental de dimensións globais. Daña ecosistemas e incluso pode afectar a diferentes aspectos da nosa vida diaria. Este libro pretende explicar cientificamente que hay detrás deste controvertido tema. Podemos facer algo para revertir este problema?

Porte, M. de la (2020)
Familias sin plástico: pequeño manual de ecología cotidiana para cuidar el planeta
 Grijalbo
 Idioma: español

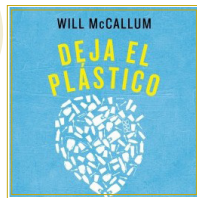
Guía ilustrada chega de pautas, consellos e truco que nos axuda a poñer en práctica a iniciativa 'zero waste', ofrecendo alternativas sinxelas para unha vida familiar saudable e respectuosa co medio ambiente.

Hohn, D. (2012)
Moby-duck
 Editorial Aguilar
 Idioma: español

O 10 de xaneiro de 1992 unha tormenta sorprendeu a un cargueiro que cruzaba

o Pacífico de Hong Kong a Washington. Doce contenedores caeron ao mar. Un deles abriuse e liberou 28.800 bolsiñas de xoguete de plástico ao mar. O periodista Donovan Hohn leu a nova e decidiu seguir o rastro dos xoguetes, levándoo a lugares tan diversos como China, Alaska, Hawai, Escocia ou o Ártico. Descubriu unha realidade aterradora: os milleiros de obxectos que caen ou se tiran ao mar todos os anos e o perigo que estes supoñen para os animais que habitan nos océanos.

McCallum, W. (2019)
Deja el plástico: guía práctica para cambiar el mundo
Editorial Península
Idioma: español

Este libro axudarache a ser consciente de que hai pequenos cambios que poden marcar a diferenza, como mercar unha taza de café reutilizable, empregar champú en pastilla ou poñer a roupa na lavadora dentro dunha bolsa que impida que libere microfibras. Non será fácil facer desaparecer o plástico das nosas vidas, mais precisamos aunar forzas ao longo de todo o mundo para prantear cara a un dos maiores retos ambientais do noso tempo.

Greenpeace (2017)
La problemática de los plásticos en Europa
Greenpeace
<https://bit.ly/3nqePet>
Idioma: español

Campaña que pretende visibilizar a problemática dos plásticos en Europa e nos seus mares e océanos, demandar solucións a este grave problema e provocar un cambio na forma de consumir.

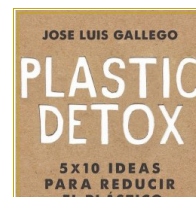
Roberts, C. (2014)
Océano de vida: cómo están cambiando nuestros océanos
Alianza
Idioma: español

Sabemos dende fai moito como transformou a humanidade a superficie terrestre, mais non somos de todo conscientes da presión sen precedentes a que se están a someter os océanos. Na maioría dos lugares, perdeu máis do 75% da súa megafauna e hoxe se está pescando ata a tres kilómetros de profundidade. Os océanos son autoestradas do mundo globalizado, e ás ameazas tradicionais está a sumarse as do plástico, as substancias químicas tóxicas, ou a acidez das augas debido ao efecto invernadoiro.

Alessi, E. et al. (2018)
Una trampa de plástico: liberando de plástico el Mediterráneo
WWF
<https://bit.ly/2lwpJAK>
Idioma: español

O mar Mediterráneo, cuna da civilización e centro dun extraordinario patrimonio ambiental, é hoxe un dos mares con maior contaminación por plásticos do mundo. Os grandes trozos de plásticos asfixian e, a miúdo, matan aos animais mariños, incluído especies protexidas e en perigo de extinción como as tartarugas. Mais son os microplásticos os que alcanzan niveis récord no Mar Mediterráneo.

Gallego, J. L. (2019)
Plastic detox
Libros Cúpula
Idioma: español

Este libro non é para ecoloxistas convencidos, nin militantes, nin

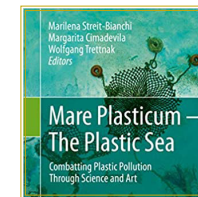
extremistas, tampouco é para criminalizar o plástico. É para todo tipo de persoas consumidoras, cada vez máis conscientes do terrible impacto do plástico no medio ambiente e nos nosos océanos. Ferramentas, ideas e propostas para reducir o consumo do plástico sen mudar radicalmente o noso estilo de vida.

CleanSeas (2017)
The Back to School Plastic Challenge: start the school year by breaking up with single-use plastics

CleanSeas, UN Environmet
<https://bit.ly/3krjs5Z>
Idioma: inglés

A contaminación plástica é unha das ameazas ambientais máis urxentes do noso tempo e existe unha forma fácil de axudar a detela: reducindo o consumo de plástico dun só uso na nosa vida diaria, na escola e na comunidade. Unha guía didáctica para compartir ideas e inspirar a outros en todo o mundo.

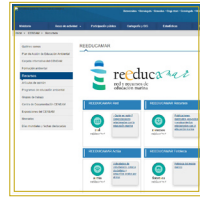

Streit-Bianchi, M., Cimadevila, M. e Tretnak, W. (eds.) (2020)
Mare plasticum - the plastic sea: combatting plastic pollution through science and art

ArsCiencia, Springer
Idioma: inglés

Este libro explora un dos problemas máis urxentes dos nosos tempos: a ameaza que representan os plásticos para as contornas e organismos mariños, e como a ciencia e a arte poden empregarse como ferramentas de loita contra esta problemática.

recursos didácticos

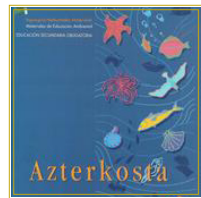
CENEAM
Reeducamar: red y recursos de educación marina [consultada o 16 de novembro de 2020]
Ministerio para la Transición Ecológica y el Reto

Demográfico, Organismo Autónomo Parques Nacionales

<https://bit.ly/32H5xCJ>

Idioma: español
Todos os niveis

Miniportal do Centro Nacional de Educación Ambiental concebido como unha rede e inventario de recursos de educación mariña en España, co fin de unir á comunidade de educadores e educadoras mariños, achegar o coñecemento do mar ao público xeral e fomentar a conciencia mariña e a responsabilidade da cidadanía coa conservación dos nosos mares.

Muela, L. [et al.] (2000)
Azterkosta: unidades didácticas: educación ambiental sobre la costa
Servicio de Publicaciones del Gobierno Vasco

Educación primaria: <https://bit.ly/3kEpznI>

Educación secundaria: <https://bit.ly/2Kcwact>
Idioma: español, euskera
Primaria e secundaria

Material didáctico que recolle información sobre o ecosistema litoral, de especial interese dende o punto de vista ambiental pola súa riqueza física e biolóxica, pero tamén da súa vulnerabilidade, da

presión humana que soporta e as medidas de protección necesarias. Inclúe unha grande cantidade de actividades para realizar nas aulas.

Lorenzo Rial, M. A., Álvarez Lires, M. M. e Álvarez Lires, F. X. (2020)

Océanos en peligro

Deputación de Pontevedra

Unidade didáctica: <https://bit.ly/38MbyZh>

Infografía: <https://bit.ly/2IDv74I>

Idioma: galego
Todos os niveis

Proposta didáctica que pretende abordar a problemática da contaminación mariña, pertencente á iniciativa 'Sustentabilidade en feminino' da Deputación de Pontevedra e a Universidade de Vigo. É posible adaptar os seus contidos ás diferentes etapas educativas, mesmo á de educación infantil. O profesorado ten a posibilidade de levar á aula algunha ou todas as actividades propostas, que se complementan cos contidos dos outros recursos didácticos incluídos no programa e relacionados cos océanos dende a perspectiva de xénero:

<https://marenfeminino.campusdomar.gal/recursos-educativos>

Surfrider Foundation Europe
[consultada o 16 de novembro de 2020]

Basura marina

Surfrider Foundation Europe

<https://bit.ly/2Uwrtld>

Idioma: español
Primaria e secundaria.

Surfrider Foundation Europe é unha organización internacional adicada á protección e posta en valor do océano, as ondas e o litoral con máis de 25 anos de traxectoria. Como parte do proxecto Ocean Campus, a entidade ofrece recursos didácticos dirixidos a colexios, comunidades e profesionais. Neste portal atópanse diferentes actividades sobre o lixo mariño, dirixidas tanto a educación primaria como secundaria.

Echegaray Skontorp, M. e Reyes Robles, J. (2019)

La contaminación marina por plásticos: información básica para docentes de primaria

ACOREMA

<https://bit.ly/2iIS1aS>

Idioma: español
Primaria

ACOREMA é unha asociación civil peruana sen fins de lucro adicada á investigación e conservación da biodiversidade mariña, con énfase no estudo de especies ameazadas e no impulso da educación mariña. Este recurso é unha ferramenta de apoio ao profesorado, que pretende facilitar o desenvolvemento, xunto aos estudantes, do tema da contaminación mariña por plásticos.

Agència Catalana de l'Aigua (2019)

Menos plásticos, más vida

[exposición]

Generalitat de Catalunya

<https://bit.ly/3kBJ684>

Idioma: catalán
Primaria e secundaria

Máis do 90% dos produtos e obxectos que nos rodean actualmente están feitos de plástico, un material que ten un custe de produción baixo, unha grande versatilidade e unha resistencia elevada. Esta exposición pon de manifesto os problemas que se derivan do emprego deste material: rapidamente convértese nun residuo que ensucia o medio ambiente, en particular os ecosistemas mariños.

MARLISCO (2012-2015)
Know feel act! to stop marine litter: lesson plans and activities for middle level students

Marlisco
<https://bit.ly/3f58132>

Idioma: inglés

Recurso didáctico para sensibilizar sobre o problema do lixo nos nosos mares. Contén 17 actividades de aprendizaxe que examinan as características, fontes, efectos e posibles formas para abordar o problema, dende o punto de vista ambiental, social, cultural e económico. Diseñado para profesorado de último ciclo de primaria e secundaria.

Sánchez, Jordi (coord.)
Un mar sin desperdicio

SUBMON
Manual del docente:
<https://bit.ly/3lCTk9D>
Manual del alumnado:
<https://bit.ly/2lK0XL1>
Idioma: español
Primaria

Material didáctico dirixido a alumnado de educación primaria elaborado dentro do proxecto 'Un mar sin desperdicio', que pretende dar a coñecer a problemática do lixo mariño, as consecuencias que provoca, co fin de buscar a implicación de toda a comunidade educativa.

Schlögl, R. e Winter, A. (2017)
Menos plástico es más mar

WDC, Whale and Dolphin Conservation

<https://bit.ly/2lyy9rc>
Idioma: español
Primaria

Este recurso pretende sensibilizar aos nenos en idade escolar de primaria sobre a produción de residuos plásticos e as consecuencias do noso imprudente comportamento cotiá, preparándoos para un futuro no que consumamos de forma máis responsable e produzámos menos residuos plásticos. Recolle información, xogos e actividades de apoio ao ensino.

Echegaray Skontorp, M., Torres Tarazona, L. e Reyes Robles, J. (2011)

La basura marina: cartilla de juegos y actividades
ACOREMA

<https://bit.ly/2K8ZccR>
Idioma: español
Primaria

ACOREMA é unha asociación civil peruana sen fins de lucro adicada á investigación e conservación da biodiversidade mariña, con énfase no estudo de especies ameazadas e no impulso da educación mariña. Este recurso didáctico recolle diferentes xogos e actividades para traballar a problemática do lixo mariño.

Alfaro, I., et al. (2019)
El plástico y los océanos: unidad didáctica: educación secundaria

Ayuntamiento de Pamplona
<https://bit.ly/3kDx662>

Idioma: español.
Secundaria

Campus de Excelencia Internacional Campus do Mar [consultada o 16 de novembro de 2020]

Oceans of plásticos: recursos
Campus do Mar

<http://oceansofplastics.campusdomar.gal/recursos>
Idioma: español
Todos os niveis

Oceans of Plastics é un proxecto de divulgación científica mariña do Campus de Excelencia Internacional Campus do Mar cuxo obxectivo é a elaboración de recursos divulgativos que aborden a realidade do impacto que os plásticos están tendo nos océanos. Recolle unha serie de unidades didácticas, infografías, gifs animados... para axudar aos docentes de distintos niveis educativos a abordar esta problemática dende distintos puntos de vista.

Mingas por el mar [consultada o 16 de novembro de 2020]

[Plásticos de un só uso]
Mingas por el mar
<https://bit.ly/32NMsyG>
Idioma: español
Primaria e secundaria

Mingas por el mar é unha organización sen ánimo de lucro ecuatoriana e xestionada por un grupo de voluntarios cuxa misión é educar e tomar acción no coidado e conservación dos océanos. Este recurso está elaborado en formato charla como material de apoio ao traballo nas aulas.

